

«Tokian tokiko borroka txikiak norabide berean jartzea da benetako erronka»

Iruñeko Txantrean jaio zen Ikasle Abertzaleak (IA) antolakundeak 25 urte bete ditu eta ospatzeko, Azken Ikasle Dantza egingo dute azaroaren 16an, Donostian. “Azken dantza” izendatu dute, Ikasle Egunaren harira ez dutelako aurrerantzean jaialdi erraldoirik antolatuko, baina oraindik ere borrokatzeko erronka ugari dituztela eta ikasle euskaldun, ezkertiar eta feministak iraultzarako gogoz daudela argi utzi digu Ikoitz Arrese IAko kideak.

| MIKEL GARCIA IDIAKEZ |

“Ikasle euskaldun, ezkertiar eta feminista” gisa definitzen du IAK bere burua. Hori da baita ere eskatzen duzuen hezkuntza eredua? Zenbateraino gaude gertu eredu horretatik?

Oraingoz gehiago da gogoia, errealtatea baino. Azken kongresuan berretsi dugu gure proiektua, gure eskola eredua, Euskal Eskola Nazionalea dela, euskalduna, ikasleak balore ezkertiarretan heziko dituen eta errotik feminista. Proiektu hori lortzeko tresna izan nahi du IAK eta beraz, honek ere izaera bera du: euskalduna, ezkertiarra eta feminista. Egungo testuinguruan ordea, ez dugu ikusten eskola eredu hori garatu daitekeenik, Euskal Herria zatituta dagoelako lurraldetasunari begira edota sistema patriarkala delako nagusi. Zazpi lurraldez osatutako Euskal Herri euskaldun, feminista eta sozialista batean irudikatzen dugu gure proiektua.

LOMCE legea dago orain pil-pilean. Instituzioei eskatu behar zaienetik harago, ikasleek zein rol dute edo izan behar dute honetan guztian?

Ikasleari zuzenean eskatzen dioguna da borrokara lotu dadila, dituen kezka eta zalantza guztiak antolakuntzaren bitartez argitu eta borrokatu ditzala, antolatzen ez den ikasleriak oso zaila duelako nahi dituen helburuak lortzea. Gure asmoetatik gertuago edo urrutiago egon, LOMCE da orain dugun eraso eta antolatzen ez bagara,

ez dugu lortuko lege hori gelditzea. Edozein esparrutan borrokatzeko deia egiten diegu ikasleei, dela ikasle batzordean, agerraldi batean parte hartuz, manifestazioetara joanez... Aktiboki joka dezatela, orain LOMCE delako, baina aurretik LOE zegoen eta gobernuz aldatzean beste bat etorriko da. Eta instituzioei eskatzen diegu ikasleriak dioena entzun dezatela eta kontuan har dezatela, LOMCEk ikaslea jartzen duelako hezkuntza erreformaren erdigunean, baina inoiz ez da ikaslea aintzat hartzen, alderdi batekoak zein bestekoak izan.

Hain juxtu, duela gutxi hezkuntza eragileak deitu zituen Cristina Uriarte Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza sailburuak, euskal curriculumak garatzea xede duen Heziberri 2020 plana eztabaidatzeko, baina ikasle antolakunderik ez zuen gonbidatu. Ikasleen ahotza ez dela aintzat hartzen iruditzen zaizue?

Hainbat forotan ez. Heziberrin, Jaurlaritzak ez du inongo asmorik izan ikasleek parte har dezaten, ez dute

nahi. Eguneroko jardunean berdin, hezkuntza sistema guztia dagoelako ikasleontzako pentsatuta baina ikasle gabe. Mobilizatzen den hezkuntza komunitatearen gehiengoak ikasleria da, baina alor instituzionalean parte-hartze oso mugatua dugu. Hezkuntza ertaineko eskola kontseiluan adibidez, seina guraso, ira-

“Boloniak bete-betea urratu ditu ikasle on eskubideak. Datorren unibertsitate erreformak ere hezkuntzaren pribatizazioa areagotu eta parte-hartzea mugatuko du”



kasle eta langile daude, baina bi ikasle baka-
rrik, eta unibertsitateko klaustro eta kontsei-
luetan, EHUn behintzat, %51 irakasleak dira.
LOMCErekin, ikasleoi ematen zaigun eraba-
kimena are urriagoa izango litzateke, kontsul-
tibo bilakatzen delako. Eta datorren uniberts-
itatearen erreformak ere ikasleen ordezkari-
tzat txikitzea bilatzen du. Hein handi batean, dena
instituzionalizatzea da helburua, sistemaren
barruan itota egotea, adibidez EHUn ikasgai
bat euskaraz eskatzeko milaka marko, bozketa
eta izapide pasa behar direlako. Kaleko mani-
festazioetan makina bat ikaslek parte hartzeak
ez du legitimatzerik egungo sistemaren
barruan, organoetan hartzen direlako eraba-
kiak, eta organoak zenbat eta gorago egon,
orduan eta urriagoa da ikaslearen ordezkari-
tzat. Sistemaren trikimailuak dira, ikasleen eskaera
legitimoak bidean galdu daitezten.

Harremanik baduzue EHU eta NUPeko errektoreekin?

Ez, gure parte-hartzea
modu instituzional batean
ikusten dutelako eta badaki-
gulako hori tranpa dela. Goi
mailako organoetan %51
katedradunek osatzen dute-
nean, zertarako nahi dute
ikasleak egotea, gure ordezkari-
tzat %5 edo
10era mugatua baldin badago? Aurpegia zuri-
tzeko nahi gaituzte, parte hartu dugula esate-
ko, baina parte-hartze asistentziala litzateke,
praktikan ez da erreala. Beraz, instituzioek
benetan aitortzen ez gaituzten bitartean, guk
ere ez ditugu legitimatuko.

**“Pertsona aske
eta burujabeak
hezi nahi ditugu,
kritikoak, bizitzari
aurre egiteko
gauza.
Feminismoaren
bitartez baino ezin
da hori lortu”,
adierazi du Ikoitz
Arresek, EHUren
Ibaetako
campusean egin
dugun hitzorduan.**

**“Aniztasunean sorturiko proiektu
asko dago, badugu euskal curriculum
bat, ikasle eleanitzak lortzeko
proposamena... Zertarako Heziberri?
Zergatik ez garatu dagoena?”**

**Heziberri 2020 ez da euskal curriculum-
a osatzeko egiten den lehen saiakera. Zer ezaugarri
izan beharko lituzke, ezinbestean, euskal curri-
culumak?**

Euskal Herrian kokatutako curriculumak
balio beharko luke, euskara ardatz, eduki
jakin batzuk transmititzeko, baina baita balo-
re batzuk. Hots, eztabaidaren muina ez da
Espainiako historia ala Euskal Herrikoa ikasi-
ko dugun edo euskarari eta ingelesari zenbat
ordu emango dizkiogun (LOMCEk azaleko
eztabaida horretara garamatzan arren),
garrantzitsuena da edukien eta balioen arteko
uztarketa lortzea. Duela sei-zazpi urte, hain-
bat eragileren parte-hartzearekin Ikastolen
Elkarteak, Udalbiltzak eta Sortzen-Ikasbatua-
zek osatutako curriculumaren diseinuari gure
ekarpenak egin genizkion ikasleok, eta curri-
culumaren funtsa hori izan beharko litzateke:

herritik eta herriarentzat
sortua, eta ez delegaritzak
edo eragile zehatz batek
egina, hezkuntza komunita-
tearekin eta herritarrekin
batera sortua baizik. Hezi-
berriekin, batetik, formetan
ez gaude konforme, ez gai-
tuztelako ez kontuan hartu
ez informatu, eta bestetik,

plana guztiz anbigua da, ez du balio LOM-
CEri aurre egiteko; apurka-apurka hezkuntza
sistema propioa eraikitzeko balio du?, balite-
ke; curriculum baten osaketan aurrerapauso-
ak emateko?, baliteke, baina Araba, Bizkaia
eta Gipuzkoaz baino ez gara ari, ez ditu
Nafarroa eta Iparraldeak kontuan hartzen.



Asmoa ona izan liteke, baina gabezi gehiago ditu, definitutako onurak baino. Hezkuntzan aurrerapauso handiak eman dira gurean, aniztasunean sorturiko proiektu asko daude: badugu euskal curriculum bat sortua, badugu ikasle eleanitzak lortzeko Euskararen Gizarte Kontseiluak aniztasunean egindako proposamena; zertarako Heziberri, hori guztia baldin badago? Zergatik ez ditugu hartzen dagoeneko ditugun proiektuak eta horiek garatzen?

Etsita eta geldirik ikusten dituzu ikasleak, ala gogotsu eta aktibo?

Unibertsitateko Bolonia erreformarekin, sistemaren barruan sartu gaituzte: gaur egun, badirudi ezinezkoa dela ikastorduetan antolatzea edo manifestazio batera joateko klase bat uztea, derrigorrezko klase presentzialak ditugulako edota hainbat protokolorengatik orduz aldatzea ezinezkoa delako. Baina gero eta gordinago ikusten dugu gure etorkizuna eta izugarritzko grina daukagu gauzak aldatzeko, mobilizatzeko. Egutero dago hitzaldi, mobilizazio, greba, itxialdi edo elkarretaratzeren bat hezkuntzan.

Antolatze eta mobilizatzeko oztopoez ari zarela, Euskal Ikasle Eskubideen Karta du IAK. Zuen eskubideak urratu eta eraso direla sentitzen duzue?

Kartan bederatzi eskubide zerrendatzen ditugu, ez horiek baino ez direlako borrokatu behar, ikasle izate soilagatik ditugun eskubideak direlako baizik, eta egia da azkenaldian etengabe urratzen ari direla eskubideok. Boloniak bete-betean denak urratzen ditu: hizkuntza eskubideak, parte hartzeak, antolatzeak, greba eskubidea...

Bolonia aipatu duzu. Garai bateko polemikak polemika, martxan dago jada unibertsitate guztietan.

Ezkerreko irudian, LOMCEren aurka IAK deitutako manifestazioa ("lehen erronka eta gordinena, LOMCEri aurre egitea da, gainerako hezkuntza komunitatearekin batera"). Eskuineko argazkian, IAK antolatutako herri eskolak, Gasteizen, "Euskal Eskola Nazionala apurka-apurka eraikitzen joatea" baitute xede.

2006an esan genuen Boloniak unibertsitateen pribatizazioa ekarriko zuela eta ikasketetara soilik dedikatu ahal izango den ikaslearen figura bultzatuko zuela. Erotuta geundela eta aldaketa pedagogiko onuragarria izango zela erantzun ziguten. Gaur egun, zoritxarrez, iragarri genuen mamua bete da eta gero eta tasa altuagoak ditugu, batez beste %21 garestitu dira matrikulak, bekak murriztu dira, kasik behartuta gaude graduondokoak egitera eta hauen prezioak izugarri garestitu dira, eta gainera enpresa pribatuek gero eta eskumen handiagoak dituzte unibertsitateetan, baita graduondokoetan ere: El Correo Masterra kazetariarentzat, Quiron Masterra medikuentzat... Kezkatzen gaitu, baita ere, ikaslea orain egun osoan dagoela unibertsitatean sartuta, eskolak, tutoretzak eta praktikak direla, kreditu sistema aldatu delako eta ikasleek sartu beharreko orduen kopurua oso handia delako; erabat presentzial bilakatu dute irakaskuntza, eta ez dago denborarik ikastordu horietatik kanpo ikaskuntza prozesua zure kabuz osatzeko. Ikasketak garestitu egin dira, baina denborarik ere ez daukagu lan egiteko, ikasketak ordaindu ahal izateko. Plataforma birtualetan, liburutegian, praktiketan... sartutako orduak ere kontrolatzen dituzte.

LOMCEz asko hitz egiten da eta gutxi dakigu unibertsitatean ezarri nahi duten erreformaz...

Oraindik ez dakigu oso ondo zer gertatuko den, baina munduko merkatal elkarteak eta Europar Batasunak adostu zuten zerbitzuen pribatizazioan hezkuntza sartzea eta horren ondotik Bolonia etorri zen. Bada, orain Bolonia II datorrela ikusten dugu, bigarren fasea, 2015-2020 epean gauzatu den erreforma, eta gure ustez

sakondu egingo da zerbitzuen pribatizazioan eta parte-hartzea gehiago mugatuko du. Errektoreak, esaterako, ez du zertan unibertsitate barruko norbait izan beharko, kanpo-

"Organoak zenbat eta gorago egon, orduan eta urriagoa da ikasleen ordezkartza. Aurpegia zuritzeko nahi gaituzte, baina instituzioetan parte-hartze asistentziala dugu, ez erreala"

tik datorren gestorea izan daiteke. Horrekin batera, unibertsitate erreforma guztiek adimen zientifiko-matematikoaren alde egiten dute, letra eta humanitateetako karrerak baztertuz.

Feminismoaren aldeko apustua egiten duzue. Genero berdintasuna indartzeko plana abiatu berri du Jaurlaritzak 50 ikastetxetan. Serio hartzen al da gai hau?

Jaurlaritzak plana atera du, bai, baina ez du landu mugimendu feministarekin eta hezkuntza komunitatearekin. Instituzioetako aditu batzuek egin dute plana eta hortaz, jatorrian jada gabeziak ikusten ditugu. Honetan ere, planarekin baino gehiago formekin ez gaude ados. Gaur egun mistoak dira eskolak, baina sistema patriarkala bermatzen jarraitzen dute, datuek eurek argi uzten dutenez: karrera teknikoetan, esaterako, gizonezko askoz gehiago dago emakumezkoak baino, txikitatik hala hezi gaituztelako. Hezikidetzatza da eskola parekide eta feministan dagoen bide bakarra, generoen roletatik at heziko gaituen eskola eredua, eta eskola feminista nahi dugula diogunean ez gara soilik esaten ari sexismoa edo jarrera homofobikoak gaingitu nahi ditugula, baizik eta benetan ikasle askeak sortzeko feminismoa dela oinarria. Neskak eta mutilak modu berean hezi nahi ditugu, baina pertsonak hezi nahi ditugu, pertsona aske eta burujabeak, kritikoak izango direnak, bizitzari aurre egiteko gauza. Hori feminismoaren bitartez baino ezin da lortu eta uste dugu Jaurlaritzaren plana baliagarria izan daitekeela konkretuki sexismoari edo homofobiari aurre egiteko, baina ez du hezikidetzaren kontzeptua modu integralean lantzen. Eskola komunitatearekin eta mugimendu feministarekin batera osatu izan balu, aberasgarriagoa litzateke.

Azken Ikasle Dantza egingo duzue azaroaren 16an.

Herri mugimendu garen heinean, eta festibalek izan duten gainbehera aintzat hartuz, iruditzen zaigu ez dugula dedikatu behar formatu honetako Ikasle Egun handiak antolatzea, azkena izango da hau, hortik izena. IAren 25. urteurrena baliatuz, Ikasle Egun honek balio du IAren egon diren ikasle ohiak aurkezteko, Marian Beitialarrangoitia politikaria edo Azaitz Garcia Euskal Herrian Euskarazeko kidea kasu. Nolabait irudikatu nahi dugu IAren hezi garen militanteok, hezkuntzaren eremutik Euskal Herria eraldatu nahi izan dugunok, ondoren ere borrokan jarraitu dugula bestelako Euskal Herri baten alde. Atzera begiratu nahi dugu, baina aurrera begiratzeari utzi gabe.

Iraultzaile

“Sistema hau errotik aldatu nahi dugulako gara iraultzaileak. Ez dugu egungo sistemara egokitu nahi, ez dugu dauden instituzio guztietan parte hartu eta emendakinen bidez legea aldatu nahi; kalean dago gure bidea, mobilizazioan, aztoratzean, inkonformista eta errebelde izatean. Gure eskubideak errespetatzen ez dituen irakasle bat baldin badago eta harekin hitz egin ostean berdin jarraitzen badu, bere amesgaiztoa izango gara eta panfletoak aurkituko ditu bulegoan, ez gara klasera joango, aulkiei buelta emango diegu... Hori da gure militantzia eredua. Werti ez dizkiogu gutunak bidaliko asko garela eta legea bertan behera uzteko eskatuz. Ikastetxeetan itxialdiak eginez, jarrera desobediente eta intsumisoak bultzatuz egingo diegu aurre”.

Nola laburbilduko zenuke IAren 25 urteotako ibilbidea, izandako lorpen eta traba nagusiak?

Trabak etengabeak izan dira gobernu eta administrazio ezberdinen aldetik, ikasle mugimendua, euskal hezkuntza eta ondorioz Euskal Herria bera ukatzeko: LOU, LOMCE, Bolonia, hiru-eleko eredua, Bake Plana, TIL, Ikasleriaren Eskubide eta Betebeharren Dekretua... Errepresioa itogarria izan da: polizia ikasle mobilizazioetan, kameraz jositako unibertsitateak, atxilotetak... Kontrara, oso positibo baloratzen dugu IAren jarduna, balio izan duelako hainbat eta hainbat belau-naldi militantzia hezteko: 15 urterekin inkonformistak gara, mundua aldatu nahi dugu eta IAK tresnak ematen dizkizu horretarako, protestarako eta aldarrikapenerako, bakoitzak bere neurrian. Umiltasunetik, uste dugu ekarpen handia egin diogula hezkuntza munduari, tartean Boloniaren kontrako edo hezkuntza euskalduntzeko borrokan. Maribi Ugarte buru parlamentaria, Julen Arzuaga Giza Eskubideen Behatoki kidea, Ainhoa Etxaide sindikalista edota Izaskun Guarrotxena Bilgune Feministako bozeramailea, Euskal Herriaren askapen borrokan esanguratsuak diren asko eta asko, IAKo kide izan ziren, lehenengo urratsak ikasle antolakunde honetan eman zituzten, eta alde horretatik harrotasun handiz definitzen dugu IA iraultzaile eskola gisa.

Zeintzuk dira etorkizuneko erronka nagusiak?

Lehen eta gordinena, LOMCeri aurre egitea, gainerako hezkuntza komunitatearekin batera. Bigarrena, egunetik egunera ikastetxe, fakultate, herri eta auzoetan egiten dena ekarpen gisa hartzea, Euskal Eskola Nazionala eratze bidean. Sorraluzen inauterietako unitate didaktiko bat egitea, Orion herriko curriculum osatzea edo Nafarroako Unibertsitatean eskolaldia bukatzean ikasleek euren kabuz euskara eskolak antolatzea sekulako ekarpenak dira. Borroka txiki horiek dira benetako erronka, bestela “LOMCeri ez” horretan geratzen gara, beti ez esaten, eta guk badugu baiezkoa: gure ikasle estrategia, tokian tokiko borroka horiek guztiak norabide berean jarri eta Euskal Eskola Nazionala apurka-apurka eraikitzen joatea.

Gose taldeak egin du 25. urteurrenako abestia. Heldu al da abestian aipatzen den “ikasleen matxinada”?

Gazteak gara, etorkizun oso iluna marraztu digute eta gauzak aldatu behar ditugu. Ikasleok iraultza egiteko gogoz gaude. Heldu da matxinada? Bai, baina matxinadaren hasiera baino ez da hau, LOMCE dago, baina asko dago egiteko eta etengabea izango da matxinada. ■

